

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

Навчально-методичні матеріали
до вивчення дисципліни
«Страховий менеджмент»,
для студентів, які навчаються за програмами підготовки магістрів
спеціальності: 072 – фінанси, банківська справа та страхування

Укладач: доц. Аберніхіна І.Г.

Дніпро НМетАУ 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

Кафедра: **фінансів**

”Затверджую”
Перший проректор
проф. В.П. Іващенко

’ ___ ’ _____ р.

Програма навчальної дисципліни

„ СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ”

Спеціальність: **072 – Фінанси, банківська справа,
страхування**

Рівень вищої освіти: **магістерський**

Розподіл навчальних годин (денна форма навчання)

	Усього	четверті	
		I	II
Усього годин за навчальним планом	120		
у тому числі:			
Аудиторні заняття	56	24	32
з них:			
лекції	32	16	16
лабораторні роботи	8	-	8
практичні заняття	16	8	8
семінарські заняття	-		
Самостійна робота	64		
у тому числі при :			
підготовці до аудиторних занять	28	12	16
підготовці до модульних контрольних робіт	12	6	6
виконанні курсових проектів (робіт)	-		
виконанні індивідуальних завдань	-		
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	24	18	6
Підсумковий контроль			Екзам.

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна "Страховий менеджмент" є обов'язковою для вивчення студентами, які навчаються за освітньо-професійною та освітньо-науковою програмою підготовки магістрів, і входить до циклу дисциплін фахової підготовки.

Мета вивчення дисципліни – засвоєння основних теоретичних положень та набуття практичних навичок щодо сутності страхового менеджменту (а саме: порядку організації, планування, контролю страхової діяльності, органів управління страховою організацією, управління персоналом страхової організації, управління інформаційним забезпеченням страхового менеджменту, управління маркетинговою та фінансовою діяльністю страхової організації, управління ризиками та врегулюванням страхових претензій).

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність, принципи та функції страхового менеджменту;
- процес створення страхових організацій та ліцензування страхової діяльності;
- основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні, організаційну структуру управління страховою компанією, органи управління страховою компанією;
- принципи планування в менеджменті страхової діяльності, бізнес-процеси страхової компанії;
- підходи та особливості кадрового, інформаційного забезпечення страхової діяльності, врегулювання страхових претензій;

вміти:

- визначати відношення інформації до комерційної чи публічної;
- оцінити ефективність праці окремих підрозділів і працівників страхової організації;
- розрахувати витрати, фінансові результати, показники платоспроможності та надійності страхової організації;
- скласти прогноз грошових потоків страхової організації на наступний період у розрізі окремих видів діяльності;
- розрахувати та проаналізувати основні статистичні показники страхової діяльності;
- розрахувати суми і обрати форми належних страхових виплат при врегулюванні страхових претензій.

Критерії успішності – позитивні результати з усіх модулів та отримання позитивних оцінок з дисципліни за результатами екзамену, що складається з двох частин. Перша частина екзамену проводиться наприкінці I четверті, а друга – наприкінці II четверті.

Засоби діагностики успішності навчання – комплекти екзаменаційних тестових завдань.

Структура дисципліни

Мо- дуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, годин	Форма модульного контролю
I	Модуль 1. Теоретико-організаційні засади страхового менеджменту		
	Лекції: Загальна характеристика страхового менеджменту	2	Контрольна робота (тестування)
	Організація, планування, контроль страхової діяльності і органи управління страховою компанією	6	
	Практичні заняття: Основні типи організаційних структур управління страховою компанією	2	
	Самостійна робота: Підготовка до аудиторних занять	5	
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях 1. Використання методу SWOT-аналізу в процесі планування страхової діяльності 2. Бюджетування в діяльності страхової організації	12	
	Підготовка та складання модульного контролю	3	
	У с ь о г о:	30	
II	Модуль 2. Управління окремими ресурсами страхової організації		
	Лекції Управління персоналом страхової організації	4	Контрольна робота (тестування)
	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту	4	
	Практичні заняття Критерії оцінки ефективності праці і мотивація персоналу до реалізації стратегії і виконання поточних завдань	4	
	Комерційна таємниця та оприлюднення страхової інформації	2	
	Самостійна робота Підготовка до аудиторних занять	7	
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях Мотивація праці за результатами оцінки діяльності окремих підрозділів і працівників страхової організації	6	
	Підготовка та складання модульного контролю	3	
	У с ь о г о:	30	

Мо- дуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, годин	Форма модульного контролю	
III	Модуль 3. Управління окремими напрямками діяльності страхової організації			
	Лекції Управління маркетинговою діяльністю страхової організації	4	Контрольна робота (тестування)	
	Управління фінансовою діяльністю, фінансовою надійністю та платоспроможністю страхової організації	4		
	Практичні заняття: Розрахунок витрат, фінансових результатів, показників платоспроможності та надійності страхової організації.	4		
	Лабораторні роботи			
	Складання прогнозу грошових потоків страхової організації на наступний період у розрізі окремих видів діяльності	4		
	Самостійна робота Підготовка до аудиторних занять	8		
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях Управління рекламною діяльністю страховика	3		
	Підготовка та складання модульного контролю	3		
	У с ь о г о:	30		
	IV	Модуль 4. Менеджмент ризиків страхової діяльності		
Лекції Управління ризиками страхової діяльності		4		Контрольна робота (тестування)
Врегулювання страхових претензій		4		
Практичні заняття: Розрахунок суми і вибір форми належних страхових виплат		4		
Лабораторні роботи				
Розрахунок та аналіз основних статистичних показників страхової діяльності		4		
Самостійна робота Підготовка до аудиторних занять		8		
Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях Оформлення регресних позовів до осіб, винних у скоєнні страхових випадків		3		
Підготовка та складання модульного контролю		3		
У с ь о г о:		30		

Зміст дисципліни

Лекційний курс

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Загальна характеристика страхового менеджменту Поняття, витоки, принципи страхового менеджменту. Функції і роль страхового менеджменту. Управління процесом створення страхових організацій та ліцензування страхової діяльності. Досконале управління в страхових організаціях як важливіша умова їх розвитку й підвищення ефективності діяльності. Активізація використання зарубіжного досвіду в розбудові механізму управління страховими організаціями.	2
2	Організація, планування, контроль страхової діяльності і органи управління страховою компанією Основні організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні. Організація та структура управління страховою компанією. Поняття ефективного управління в страхових компаніях. Економічна сутність планування в менеджменті страхової діяльності та його етапи. Принципи планування в менеджменті страхової діяльності. Вимоги до оперативного та стратегічного планування страхової діяльності. Стратегічне планування за системою збалансованих показників. Процес прийняття рішень керівними органами страхової компанії. Бізнес-процеси страхової компанії. Органи управління страховою компанією.	6
3	Управління персоналом страхової організації Кадрове забезпечення і система мотивації персоналу страхової організації. Трирівнева система регламентації діяльності страхової організації та критерії ефективності праці. Системи оплати праці в страхових організаціях. Заробітна плата та інші форми мотивації в страхуванні. Методи управління трудовим потенціалом. Підбір працівників, їх адаптація й підвищення кваліфікації. Оцінка наслідків роботи окремих підрозділів та працівників страхової організації.	4
4	Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту Комунікації в сучасній страховій організації: сутність, елементи й етапи комунікаційного процесу. Вимоги до організації інформації. Програмний комплекс страхової компанії: завдання, цілі, механізм функціонування, роль у формуванні ефективних бізнес-процесів та прийнятті управлінських рішень. Системи управління відносинами із клієнтами на базі CRM-технологій. Інформаційний супровід договорів у сфері страхування. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя. Формування баз даних і управління їх використанням. Електронна база даних з автотранспортного страхування. Система електронного обміну даними. Страхова статистика та бухгалтерський облік як інструменти управління. Комерційна таємниця та способи її забезпечення в страхових організаціях.	4
5	Управління маркетинговою діяльністю страхової організації Сутність та складові страхового маркетингу. Маркетингові	4

№№ тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
	дослідження: завдання, види, форми. Страховий продукт як основний елемент страхового маркетингу. Завдання та функції служби маркетингу страхової компанії.	
6	Управління фінансовою діяльністю, фінансовою надійністю та платоспроможністю страхової організації Сутність та функції фінансового менеджменту страхової компанії. Податковий менеджмент страхової діяльності. Управління платоспроможністю страховика, формуванням та використанням прибутку. Види грошових потоків страхової організації. Управління інвестиційною діяльністю страхової організації.	4
7	Управління ризиками страхової діяльності Визначення поняття «менеджмент ризиків страхової діяльності», його мета і зміст. Особливості ідентифікації й оцінювання ризиків страхової діяльності. Організаційно-технічні та фінансово-договірні способи управління ризиками. Повний цикл управління ризиками і особливості основних етапів його застосування	4
8	Врегулювання страхових претензій Служба врегулювання претензій: завдання та місце в страховій компанії. Процедура та етапи врегулювання страхових претензій. Дії сторін договору в разі настання страхового випадку. Залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру завданої шкоди. Документальне оформлення страхової претензії. Технологія перевірки достовірності страхового випадку й нанесення ним шкоди страхувальнику. Розрахунок страхових виплат. Форми страхових виплат. Порядок урегулювання збитків у різних видах страхування. Особливості виплат страхових сум за договорами зі страхування життя. Оформлення регресних позовів до осіб винних у скоєнні страхових випадків. Контрибуція в сфері страхування. Формування ефективної служби безпеки та механізм її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.	4

Лабораторні роботи

№ роботи	Тема заняття	Тривалість (годин)
1	Складання прогнозу грошових потоків страхової організації на наступний період у розрізі окремих видів діяльності	4
2	Розрахунок та аналіз основних статистичних показників страхової діяльності	4

Практичні заняття

№ роботи	Тема заняття	Тривалість (годин)
1	Основні типи організаційних структур управління страховою компанією	2
2	Критерії оцінки ефективності праці і мотивація персоналу до реалізації стратегії і виконання поточних завдань	4
3	Комерційна таємниця та оприлюднення страхової інформації	2
4	Розрахунок витрат, фінансових результатів, показників платоспроможності та надійності страхової організації.	4
5	Розрахунок суми і вибір форми належних страхових виплат	4

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№№ теми	Назва теми	Тривалість (годин)
1	1. Використання методу SWOT-аналізу в процесі планування страхової діяльності [5, С. 98 - 101]. 2. Бюджетування в діяльності страхової організації [5, С. 107 - 113].	12
2	Мотивація праці за результатами оцінки діяльності окремих підрозділів і працівників страхової організації [4, С. 88 – 102].	6
3	Управління рекламною діяльністю страховика [3, С. 111 – 145; 5, С. 163 - 168].	3
4	Оформлення регресних позовів до осіб, винних у скоєнні страхових випадків [5, С. 225 - 227].	3

Рекомендована література

1. Закон України «Про страхування» в редакції Закону від 28.12.2015 // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
2. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» в редакції Закону від 01.01.2016 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
3. Плиса В. Й. Страхувий менеджмент : навч. посіб. / В. Й. Плиса ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. - 377 с.
4. Страхувий менеджмент : навч. посіб. / Куцик П. О. [та ін.] ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 243 с.
5. Страхувий менеджмент : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [С. С. Осадець та ін.] ; за наук. ред., д-ра екон. наук, проф. С. С. Осадця ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2011. - 333 с.

Укладачі: доцент, к.е.н.

/ І.Г. Аберніхіна /

Завідувач кафедри фінансів, доцент, к.е.н.

/ І.Г. Сокиринська /

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1

Тема: Основні типи організаційних структур управління страховою компанією

Після вивчення теоретичних матеріалів, шляхом опрацювання лекції за відповідною темою, для закріплення теми студент повинен виконати наступне завдання та відповісти на контрольні запитання (письмово).

Завдання.

Необхідно: пов'язати поняття, наведені нижче, з їх характеристикою. Для цього проставити ліворуч від номеру відповідну літеру.

<i>Поняття</i>	<i>Характеристика</i>
<u>1.</u> лінійна організаційна структура	А. проектна, кластерна, модульна, атомістична
<u>2.</u> лінійно-штабна організаційна структура	Б. базується на розробці різних варіантів можливих організаційних структур для конкретних об'єктів управління з наступним їх порівнянням (співставленням) і оцінкою за певними критеріями. Критеріями ефективності при співставленні різних варіантів організаційних структур слугують можливості щонайповнішого досягнення цілей організації при відносно нижчих витратах на її функціонування
<u>3.</u> функціональна організаційна структура	В. являє собою систему управління, в якій кожний підлеглий має тільки одного керівника і в кожному підрозділі виконується весь комплекс робіт, пов'язаних з його управлінням
<u>4.</u> лінійно-функціональна організаційна структура	Г. передбачає розробку системи цілей організації, включаючи їх кількісне та якісне формулювання і наступний аналіз базових організаційних структур з точки зору їх відповідності системі цілей
<u>5.</u> дивізійна організаційна структура	Д. полягає в застосуванні організаційних форм, що виправдали себе в організаціях зі схожими організаційними характеристиками (середовищем, стратегією, технологією, розмірами) відносно до організації, що проектується
<u>6.</u> матрична організаційна структура	Е. групування видів діяльності тут здійснюється за принципом розподілу праці за цілями. Це означає, що навколо певного виробництва формується організаційний підрозділ з автономією у здійсненні своєї повсякденної операційної діяльності.
<u>7.</u> метод аналогій	Є. з'явилась як відповідь на підвищення ступеня динамічності (мінливості) середовища функціонування фірм. Особливістю оргструктур у такому середовищі має бути високий ступінь адаптованості. Це можна забезпечити за рахунок тимчасового характеру функціонування структурних одиниць
<u>8.</u> експертно-аналітичний метод	Ж. являє собою комбінацію лінійної та функціональної структур. В основу такої структури покладено принцип розподілення повноважень і відповідальності за функціями та прийнятті рішень по вертикалі.

__9. метод структуризації цілей	З. є різновидом лінійної оргструктури. За такої структури для розвантаження вищого керівництва створюється штаб, до складу якого включають фахівців з різних видів діяльності. Всі виконавці підпорядковуються безпосередньо лінійним керівникам.
__10. метод організаційного моделювання	К. особливість цього типу оргструктури полягає в тому, що для виконання певних функцій управління утворюються окремі управлінські підрозділи, які передають виконавцям обов'язкові для них рішення, тобто функціональний керівник в межах своєї сфери діяльності здійснює керівництво виконавцями.
__11. інші типи організаційних структур	Л. полягає в обстеженні і аналітичному вивченні організації кваліфікованими фахівцями-експертами, які і розробляють відповідну організаційну структуру управління

Контрольні запитання

1. Дайте характеристику лінійній організаційній структурі управління страховою компанією. Висвітліть її переваги та недоліки.
2. Дайте характеристику лінійно-штабній організаційній структурі управління страховою компанією. Висвітліть її переваги та недоліки.
3. Дайте характеристику функціональній організаційній структурі управління страховою компанією. Висвітліть її переваги та недоліки.
4. Дайте характеристику лінійно-функціональній організаційній структурі управління страховою компанією. Висвітліть її переваги та недоліки.
5. Дайте характеристику дивізіональній організаційній структурі управління страховою компанією. Висвітліть її переваги та недоліки.
6. Дайте характеристику матричній організаційній структурі управління страховою компанією. Висвітліть її переваги та недоліки.
7. Дайте характеристику проектній, кластерній, модульній організаційній структурі управління страховою компанією.

Рекомендована література

1. Страховий менеджмент : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [С. С. Осадець та ін.] ; за наук. ред., д-ра екон. наук, проф. С. С. Осадця ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - К. : КНЕУ, 2011. - 333 с.
2. Страховий менеджмент : навч. посіб. / Куцик П. О. [та ін.]; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 243 с.
3. Страхова справа [Текст] : підручник / О. Д. Вовчак. – Київ : Знання, 2011. – 391 с.
4. Страхування в запитаннях і відповідях. Долгошея Н.О. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 318 с].

Практичне заняття 2

Тема: Критерії оцінки ефективності праці і мотивація персоналу до реалізації стратегії і виконання поточних завдань

Задачі для самостійного розв'язання

Задача 1. За наведеними нижче даними розрахувати показники оцінювання ефективності управління кадрами страхової компанії (табл. А.1): економічну результативність управлінської діяльності страхової компанії; частку витрат на управління; частку персоналу, зайнятого в управлінні; продуктивність праці персоналу; результативність управління страховою діяльністю; рентабельність управлінського персоналу. Зробити висновки.

Задача 2. На базі обласної дирекції страхової компанії діє навчальний центр, що займається підготовкою страхових агентів. Внаслідок проведення навчання зросли ЧЗСП. За наведеними в табл. А.2 вихідними даними визначити: витрати компанії на навчання одного працівника (В), загальні витрати страхової компанії на підвищення кваліфікації страхових агентів (В₃) економічний ефект (Е) від навчання персоналу.

Задача 3. Розрахувати коефіцієнт відповідності кадрів профілю робіт страхової організації. Вихідні данні наведені в таблиці А.3.

Контрольні запитання

(відповіді надаються письмово)

1. Надайте характеристику типовими ознакам в підходах до управління персоналом з урахуванням новітніх тенденцій та досвіду страхових компаній.
2. Поясніть сутність та розкрийте необхідність мотивації персоналу страхових компаній.
3. Обґрунтуйте необхідність проведення оцінки рівня ефективності праці персоналу.
4. Розкрийте складові, які забезпечують формування ефективної кадрової команди страхової компанії.
5. Охарактеризуйте показники оцінювання ефективності управління кадрами страхової компанії.

Рекомендована література

1. Страховий менеджмент : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [С. С. Осадець та ін.] ; за наук. ред., д-ра екон. наук, проф. С. С. Осадця ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - К. : КНЕУ, 2011. - 333 с.
2. Страховий менеджмент : навч. посіб. / Куцик П. О. [та ін.]; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 243 с.
3. Страхова справа [Текст] : підручник / О. Д. Вовчак. – Київ : Знання, 2011. – 391 с.
4. Страхування в запитаннях і відповідях. Долгошея Н.О. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 318 с].

Практичне заняття 3

Тема: Комерційна таємниця та оприлюднення страхової інформації.

Після вивчення теоретичних матеріалів, шляхом опрацювання лекції за відповідною темою, для закріплення теми студент повинен відповісти на контрольні запитання (письмово).

Контрольні запитання

1. Комерційна таємниця в страхуванні: законодавче визначення та склад.
2. Захист комерційної таємниці в страхуванні.
3. Види інформації страховика, що підлягає оприлюдненню.
4. Необхідність, склад звітності та періодичність оприлюднення.
5. Особливості управлінського та фінансового обліку в страхуванні.
6. Переваги і недоліки використання Інтернету в управлінні діяльністю страховика.
7. Роль і напрями покращення інформаційного забезпечення управління страховою компанією.
8. Види комерційної таємниці в страхуванні.

Рекомендована література

1. Страховий менеджмент : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [С. С. Осадець та ін.] ; за наук. ред., д-ра екон. наук, проф. С. С. Осадця ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - К. : КНЕУ, 2011. - 333 с.
2. Страховий менеджмент : навч. посіб. / Куцик П. О. [та ін.]; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 243 с.
3. Страхова справа [Текст] : підручник / О. Д. Вовчак. – Київ : Знання, 2011. – 391 с.
4. Страхування в запитаннях і відповідях. Долгошея Н.О. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 318 с].

Практичне заняття 4

Тема: Розрахунок витрат, фінансових результатів, показників платоспроможності та надійності страхової організації.

Задачі для самостійного розв'язання

Задача 1. Страхова компанія займається ризиковими видами страхування. На підставі вихідних даних скласти баланс доходів та видатків страхової компанії. Визначити результати діяльності. Вихідні дані надаються викладачем за варіантами.

Задача 2. Визначити фактичний і нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює ризикові види страхування. Зробити висновки щодо виконання ним вимог закону України «Про

страхування» стосовно рівня платоспроможності страхової компанії. Вихідні дані надаються викладачем за варіантами.

Задача 3. За вихідними даними розрахувати чистий фінансовий результат діяльності страхової компанії. Вихідні дані надаються викладачем за варіантами.

Задача 4. Оцінити стан фінансової надійності страховика за наведеними вихідними даними. Вихідні дані надаються викладачем за варіантами.

Контрольні запитання (відповіді надаються письмово)

1. Охарактеризуйте функції фінансового менеджменту страхових компаній.
2. Надайте характеристику сутності управління фінансами страхових компаній.
3. Поясніть сутність категорії «капітал» страхової компанії. Розкрийте складові капіталу страхової компанії.
4. Обґрунтуйте необхідність управління капіталом страхової компанії.
5. Розкрийте складові фінансового менеджменту страхових компаній.
6. Висвітліть завдання та функції управління капіталом страхової компанії.
7. Окресліть показники, що характеризують фінансовий стан страхової компанії. Охарактеризуйте основні вимоги до платоспроможності страховиків.

Рекомендована література

1. Страховий менеджмент : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [С. С. Осадець та ін.] ; за наук. ред., д-ра екон. наук, проф. С. С. Осадця ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - К. : КНЕУ, 2011. - 333 с.
2. Страховий менеджмент : навч. посіб. / Куцик П. О. [та ін.]; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 243 с.
3. Страхова справа [Текст] : підручник / О. Д. Вовчак. – Київ : Знання, 2011. – 391 с.
4. Страхування в запитаннях і відповідях. Долгошея Н.О. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 318 с].

Практичне заняття 5

Тема: Розрахунок суми і вибір форми належних страхових виплат

Після вивчення теоретичних матеріалів для закріплення теми студент повинен письмово відповісти на контрольні запитання та тести, а також розв'язати відповідні задачі.

Контрольні запитання

1. Назвіть, чим визначається алгоритм розміру збитків у майновому страхуванні.
2. Що мають включати витрати на відновлення пошкодженого майна?
3. Назвіть основні фактори, що впливають на розмір страхового відшкодування.
4. Що таке франшиза? Назвіть її види.
5. У чому полягає відмінність урегулювання збитків під час страхування життя від інших видів страхування?

Тестові завдання

1. У страховій угоді відповідно до Закону України «Про страхування» мають бути чітко визначені:

- а) порядок виплати страхових сум;
- б) обов'язки страховика та страхувальника;
- в) реквізити сторін;
- г) умови відмови у виплаті страховиком відшкодувань;
- д) усі відповіді правильні.

2. До специфічних ознак договору страхування належать:

- а) договір страхування є строковим;
- б) договір страхування — це неоплатна фінансова послуга;
- в) договір страхування є реальним;
- г) договір страхування є ризиковим для всіх учасників;
- д) договір страхування може бути укладений на користь третьої особи.

3. Основними принципами процесу врегулювання претензій є:

- а) оперативне здійснення фінансових розрахунків;
- б) відшкодування збитків у розмірі, на який сподівається клієнт;
- в) відшкодування збитків у розмірі, що не завдасть суттєвих фінансових втрат компанії;
- г) правомірність вимог щодо покриття збитків;
- д) своєчасна виплата страхового відшкодування.

4. Яких із зазначених вимог доцільно дотримуватися страховику під час організації роботи підрозділу з урегулювання збитків?

- а) діяльність підрозділу повинна залежати лише від уповноваженого експерта-оцінювача;
- б) діяльність підрозділу повинна залежати від підрозділів, що здійснюють продаж страхових продуктів;
- в) підрозділ має бути безпосередньо підконтрольний андеррайтеру компанії;
- г) підрозділ має бути безпосередньо підконтрольний керівнику компанії;
- д) усі відповіді правильні.

5. Служба врегулювання збитку — підрозділ страхової компанії, до компетенції якого належить:

- а) прийняття рішення про здійснення виплати;

- б) здійснення відповідних процедур згідно з договором страхування;
- в) здійснення якісного страхового захисту страховика;
- г) здійснення відшкодування збитків за вимогою клієнта;
- д) узгодження збитку в матеріальній формі з іншими учасниками процесу врегулювання претензії.

6. Структура «Повідомлення про випадок» має включати:

- а) дату та час настання події, що має ознаки страхової;
- б) дані про учасників або свідків події;
- в) прізвище заявника, реквізити, адресу, контактні телефони;
- г) опис випадку та характеристики об'єкта страхування;
- д) детальний опис обставин і причин настання страхового випадку.

7. Аварійний сертифікат - це документ, у якому зазначаються:

- а) правила прийняття первинних документів стосовно випадків та огляду об'єктів страхування після випадків;
- б) дефініції договору страхування, необхідні реквізити сторін, обов'язки страховика та страхувальника;
- в) обставини і причини настання страхового випадку та розмір заподіяної шкоди на основі достовірних даних;
- г) прізвище заявника, реквізити, адреса, контактні телефони, дата та час настання події, що має ознаки страхової, та характеристики об'єкта страхування;
- д) немає правильної відповіді.

8. Як називається частина збитків, визначена договором страхування, яка в разі страхового випадку не підлягає відшкодуванню страховиком?

- а) страхова сума;
- б) витрати на оплату робіт з відновлення об'єкта;
- в) страховий тариф;
- г) франшиза;
- д) ануїтет.

9. Як називається право вимоги страховика до особи, яка винна в заподіянні шкоди?

- а) регрес;
- б) контрибуція;
- в) аквізиція;
- г) синергізм;
- д) конверсія.

10. Страхова компанія може вимагати через суд відшкодування винною стороною збитків у розмірі:

- а) страхової вартості об'єкта, знищеного або пошкодженого винною стороною;
- б) суми належної до відшкодування згідно зі страховим актом;
- в) суми фактично здійсненого відшкодування;
- г) суми фактично здійсненого відшкодування, не враховуючи франшизи;

д) немає правильної відповіді.

Задачі для самостійного розв'язання

Задача 1

У трьох страховиків застрахований один і той самий автомобіль, з франшизою в розмірі 0%, на суми відповідно 100 000, 120 000 і 125 000 грн, тобто загальна страхова сума становить 345 000 грн.

1. Яку частку відповідальності у % несе кожен окремий страховик?

2. Якщо доведеться покривати збитки у зв'язку з викраденням автомобіля, що мав реальну вартість 240 000 грн, яку частину вартості автомобіля (у грн) має відшкодувати кожен страховик у разі настання страхового випадку?

Задача 2

Майно підприємства вартістю 450 тис. грн застраховане за системою пропорційної відповідальності на суму 220 тис. грн.

Розрахувати суму збитку, згідно з якою страхове відшкодування складатиме 100 тис. грн.

Пояснити, що таке система пропорційної відповідальності?

Слід мати на увазі, що у практиці страхування застосовуються такі системи страхової відповідальності: система дійсної вартості; система пропорційної відповідальності; система першого ризику; система відбудовної вартості; система граничної відповідальності. Страхування за системою пропорційної відповідальності означає неповне страхування вартості об'єкта, і величина страхового відшкодування в цьому випадку визначається як добуток збитку на співвідношення страхової суми до страхової оцінки об'єкта страхування.

Задача 3

Визначити розмір страхового відшкодування:

1. За договором страхування застраховано об'єкт вартістю 9000 тис. грн (страхова сума 7200 тис. грн). Договором передбачено безумовну франшизу в розмірі 4,0 %.

2. Фактичний збиток (у тис. грн) склав 6500 тис. грн.

Задача 4

Розрахувати максимальну суму збитку, який підлягає відшкодуванню за системою пропорційного страхового забезпечення:

1. Вартість застрахованого майна становить (у грн) 102 600 грн.

2. Організація застрахувала майно на 68 %.

3. Безумовна франшиза — 1,6 % від вартості застрахованого майна.

4. Фактична сума збитку від страхового випадку — 72 500 грн.

Рекомендована література

Страховий менеджмент : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [С. С. Осадець та ін.] ; за наук. ред., д-ра екон. наук, проф. С. С. Осадця ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - К. : КНЕУ, 2011. - 333 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторна робота 1

Тема: Складання прогнозу грошових потоків страхової організації на наступний період у розрізі окремих видів діяльності

Мета: засвоєння, поглиблення та систематизація знань щодо механізму складання прогнозу грошових потоків страхової організації на наступний період у розрізі окремих видів діяльності; набуття навичок щодо складання прогнозу грошових потоків страхової організації.

Короткий опис роботи.

У процесі виконання роботи студент повинен:

1. Відповісти на теоретичні питання у відповідності до теми роботи.
2. Ознайомитись і виконати поставлене завдання щодо складання прогнозу грошових потоків страхової організації.

Теоретичною основою роботи є тема: «Управління фінансовою діяльністю, фінансовою надійністю та платоспроможністю страхової організації». Перед початком виконання лабораторної роботи студент повинен вивчити основні положення цієї теми (використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу) і відповісти на наступні питання:

1. Дайте характеристику фінансової діяльності страховика.
2. Визначте основні напрями фінансової діяльності страховика.
3. Охарактеризуйте основні етапи формування фінансової звітності страховика.
4. Структуруйте джерела формування доходів страховика.
5. Дайте фінансово-правову характеристику основних напрямів витрат страховика.
6. Назвіть види результатів, що розраховуються в страховій компанії.
7. Розкрийте склад доходів і витрат страховика.
8. Назвіть види грошових потоків, які генеруються страховою діяльністю.

Виконання роботи.

Виконуючи роботу, необхідно дотримуватись наступної інструкції:

1. Запустити програму Excel.
2. Використовуючи вихідні дані, що надаються викладачем за варіантами, скласти прогноз грошових потоків страхової організації на наступний період у розрізі окремих видів діяльності (*вихідні дані надаються викладачем відповідно до варіанту*).

Результат роботи повинен бути представлений у вигляді розрахункового файлу.

Лабораторна робота 2

Тема: Розрахунок та аналіз основних статистичних показників страхової діяльності

Мета: засвоєння, поглиблення та систематизація знань щодо розрахунку основних статистичних показників страхової діяльності; набуття навичок щодо аналізу основних статистичних показників страхової діяльності.

Короткий опис роботи.

У процесі виконання роботи студент повинен:

1. Відповісти на теоретичні питання у відповідності до теми роботи.
2. Ознайомитись і розв'язати задачі.

Теоретична основа роботи.

Теоретичною основою роботи є тема: «Управління фінансовою діяльністю, фінансовою надійністю та платоспроможністю страхової організації», та тема «Управління ризиками страхової діяльності». Перед початком виконання лабораторної роботи студент повинен вивчити основні положення цієї теми (використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу) і відповісти на наступні питання:

1. Дайте характеристику основним показникам страхової статистики.
2. Визначте основні джерела інформації для розрахунку показників страхової статистики.
3. Охарактеризуйте індексні показники страхової статистики.

Виконання роботи.

Виконуючи роботу, необхідно дотримуватись наступної інструкції:

1. Запустити програму Excel.
2. Задачі **1, 3, 5** розрахувати за варіантами, наданими викладачем.

Результат роботи повинен бути представлений у вигляді розрахункового файлу.

Задачі для самостійного розв'язання

Задача 1.

За вихідними даними визначити плановий розмір нетто-ставки та бруто-ставки. Частка навантаження дорівнює 25%. Вихідні дані надаються викладачем за варіантами.

Задача 2

Частка об'єктів, які постраждали внаслідок страхових випадків у звітному періоді порівняно з базовим, знизилася на 10 %, а середній розмір страхового відшкодування зріс на 5 %, середня страхова сума застрахованих об'єктів зросла на 15%. Визначити, на скільки відсотків змінився показник збитковості страхової суми.

Задача 3. За даними страхової компанії щодо страхування майна підприємств та організацій в регіоні, визначити основні статистичні

показники страхової діяльності. Вихідна дані надаються викладачем за варіантами.

Задача 4. Результати роботи страхових організацій у 1 півріччі характеризуються такими даними:

№ організації	Страховий внесок, млн. грн.	Коефіцієнт виплат	Виплати, млн. грн.
1	400	0,5	200
2	500	0,6	300
3	700	0,2	140
Усього	1600		640

Визначити:

- 1) середній коефіцієнт виплат;
- 2) абсолютну суму доходу страхових операцій;
- 3) відносну дохідність.

Задача 5. Маємо дані страхових організацій про добровільне страхування майна, тис. грн.:

Район	Базисний період		Поточний період	
	страхова сума	страхові виплати	страхова сума	страхові виплати
1				
2				
Усього				

Визначити:

- 1) індивідуальні індекси збитковості по кожному району;
- 2) середні індекси збитковості по двох районах;
- 3) динаміку збитковості по районах;
- 4) індекси середньої збитковості по двох районах:
 - а) змінного складу;
 - б) фіксованого складу;
 - в) структурних зрушень.

Результати оформити у вигляді таблиць.

Вихідна дані надаються викладачем за варіантами.

Задача 6. Динаміка збитковості по страхуванню особистого майна характеризується такими показниками:

Показник	Роки					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Збитковість зі 100 грн. страхової суми, коп.	8	7	9	8	10	12

Визначити:

- 1) середньорічний рівень збитковості;
- 2) нетто-ставку (з довірчою ймовірністю 0,954);
- 3) брутто-ставку, якщо відомо, що навантаження за даним видом страхування становить 20 % (f).

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ

Розділи програми, які не викладаються на лекціях

№№ теми	Назва теми	Тривалість (годин)
1	1. Використання методу SWOT-аналізу в процесі планування страхової діяльності. Бюджетування в діяльності страхової організації	12
2	Мотивація праці за результатами оцінки діяльності окремих підрозділів і працівників страхової організації	6
3	Управління рекламною діяльністю страховика	3
4	Оформлення регресних позовів до осіб, винних у скоєнні страхових випадків	3

За кожної темою самостійного опрацювання студентом складається короткий опорний конспект в рукописному вигляді.

Рекомендована література

1. Закон України «Про страхування» в редакції Закону від 28.12.2015 // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
2. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» в редакції Закону від 01.01.2016 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
3. Плиса В. Й. Страховий менеджмент : навч. посіб. / В. Й. Плиса ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. - 377 с.
4. Страховий менеджмент : навч. посіб. / Куцик П. О. [та ін.] ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. - 243 с.
5. Страховий менеджмент : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [С. С. Осадець та ін.] ; за наук. ред., д-ра екон. наук, проф. С. С. Осадця ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2011. - 333 с.